

Dr.Tóthné Prof.Dr.Fábián Eszter

A házastársi vagyontársaság legfontosabb új rendelkezései az érvényes, de nem hatályos Polgári Törvénykönyv „Családjog” c. III. Könyvében¹

A családi jog, szinte mindig szolgáltat aktuális problémákat. Napjainkban különös jelentősége van annak a törvényalkotási munkának, mely az egész, magánjogot, benne a családi jog szabályozását is érinti.

Különös előzményként meg kell említeni, hogy az új Polgári Törvénykönyv,² mintegy évtizedes előkészítő munka után Országgyűlés elé került.³ Nem teljesen, sőt jelentős jogintézmények tekintetében, egyáltalán nem, az első Kodifikációs Főbizottság által elfogadott megszövegezésében. Elfogadása is megtörtént a 2009. évi CXX. törvény formájában. Ennek az un. Harmadik Könyve a „Családjog” címet viseli.

Az Országgyűlés a szabályoknak megfelelően elfogadta, ezért érvényes a törvény, de nem léphetett hatályba. Az Alkotmánybíróság 51/2010.(IV. 28.) AB határozatával - a határozata kihirdetésének napjával - megsemmisítette a Ptk/2009. hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 2010. évi XV. tv.⁴ azon paragrafusait, amelyek a hatálybaléptetésről szólnak, illetve amelyek a hatálybalépéssel szorosan összefüggenek. Részben nem találta elegendőnek, egy ilyen nagyhorderejű, és terjedelmes törvény megismeréséhez, a rendelkezésre álló időt, másrészt, a teljesen új szemlélet minden összefüggésében való átgondolásának lehetőségét. Ez a törvény alapvető vonatkozásokban, a magyar jogrendszerben, joggyakorlatban új, részben előzmények nélküli jogintézményeket is tartalmaz. Megszámlálhatatlan mennyiségű jogviszonyt érint a személyek (természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiség nélküli szervezetek) vagyoni és családi viszonyait tekintve. 7 könyvre

¹ Továbbiakban CsK.

Kézirat lezárva 2012. február 10.

² Továbbiakban a szokásos rövidítéssel és évszámmal jelölve Ptk/2009.

³ L.: ezzel kapcsolatban a Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez c. kiadvány Előszavát, Szerkesztő: *Vékás Lajos*, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Wolters Kluwer csoport Budapest, 2008. 53-54. old. Továbbiakban: Szakértői Javaslat.

⁴ Továbbiakban: Ptké/2010

osztva, 1218§-ból áll, nem beszélve az egyes §-okhoz tartozó bekezdésekről és azok alpontjairól. Ehhez kapcsolódott volna még, természetesen, a 211§-ból álló új Ptké. , a hatálybalépésről és egyben a végrehajtásról szóló fenn említett törvény. Erről az utóbbiról is megállapította az Alkotmánybíróság, hogy több mint ezer jogszabályhelyet módosít.

Első fázisban az első két könyv lépett volna hatályba, amire mindennemű kapcsolt részeivel együtt 60 nap állt volna rendelkezésre, jogalkalmazónak és jogkövetőnek egyaránt, de úgy, hogy amíg a többi könyv hatályba nem lép (erre is csak 8 hónap állt volna rendelkezésre), egyes vonatkozásokban, a régi, jelenleg még hatályos, Ptk.-t is, párhuzamosan, alkalmazni kellett volna. (Ez az ismertetés csak nagyon leegyszerűsített vázlata az Alkotmánybíróság határozata indokolásának.)

Ezt követően a Kormány meghozta 1129/2010.(VI. 10.). sz. határozatát az újabb Polgári Törvénykönyv megalkotásáról. Ennek lényege, "hogy az új Polgári Törvénykönyv korszerű, európai uniós tagságunkból származó kötelezettségeinknek megfelelő, a külföldi és hazai jogtudomány és joggyakorlat eredményeit hasznosító törvénymű legyen, amely képes betölteni a civilisztika alaptörvényének szerepét,...." .

Az új „Kódex” jellegű törvény megalkotása érdekében a Kormány elrendelte Polgári Jogi Kodifikációs Főbizottság, Polgári jogi Kodifikációs Szerkesztő Bizottság és Operatív Szakmai Bizottság felállítását, valamint felhívta a közigazgatási és igazságügyi minisztert, hogy nevezzen ki miniszteri biztost, aki mindhárom bizottság titkári teendőit ellátva, biztosítja a munkák összehangolását és a zavartalan működést.⁵

Fontos kitétele a kormányhatározatnak, hogy a Kódex megalkotása során figyelembe kell venni a hatályba nem lépő „új Ptk”(Ptk/2009.) hasznosítható megoldásait.

Jelen cikk témáját tekintve, az új megoldások, lényegében már a 2006. évben az un. Vitatervezetben is megfogalmazódtak.⁶ Ezért úgy vélem, hogy amit a Ptk/2009. ebből a tervezetből átvett, feltétlenül beépíthető a házassági vagyoni jog legújabb, több, elviekben új megoldásába. Azok mindenképpen, amelyek összhangban vannak részben, a gyengébb fél védelmét szolgáló kívánalmakkal a házastársak vonatkozásában, és védik a kívül álló harmadik

⁵A korábbi Főbizottság és Szerkesztőbizottság új lehetőséget kapott. Továbbiakban II. Kodifikációs Főbizottság.

⁶ Ennek alaposan átdolgozott szövegét tartalmazza a Szakértői Javaslat, indoklással együtt. Ez a Javaslat, magán kiadás. L.: 3. lábjegyzet.

személyeket is, a házastársak szerződéseiben foglalt esetleges felelősség elkerülésével szemben. Ugyanakkor szolgálják a gazdasági élet, rugalmasabb megoldásokat követelő, mozgását is.

A magam részéről a címben jelölt kérdések, legfontosabbnak ítélt vonatkozásait kívánom áttekinteni, vagy legalább is azokat, amelyek jelentősen eltérnek az eddigi megoldásoktól, és amelyeket fenntarthatónak vélek.

Mint ismeretes, az eredeti törvény - melyet a szakirodalom és a gyakorlat nevezett el Családjogi törvénynek⁷ - 112§-ból állt. Az egy mondatos 112.§, a hatálybalépésről szólt. Megjegyzem az 1974.évi I. törvénnyel történt módosítás során, a szülői felügyeleti jog körében megvalósított átrendeződés következtében 1 §-sal eltolódott a számozás, és azóta csak 111. § van a törvényben. A Ptk/2009. „Családjog” c. része 248 §-t ölel fel.

Az első Kodifikációs Főbizottság által létrehozott *családjogi munkabizottság*⁸ javaslatai alapján, az akkori Kodifikációs Szerkesztőbizottság, elkészítette az első, normaszöveg változatot, ami már előzetesen is, számos szakmai vitán ment keresztül. Elég csak a Polgári Jogi Kodifikáció c. folyóirat cikkeire utalni, amely folyóirat 1999. évtől 2008-ban történt megszűnéséig, negyedévente megjelenő számaiban, kizárólag az egyes jogintézmények átvizsgálásával foglalkozott. Majd 2003. évben megjelent a Családi Jog c. folyóirat is, amelynek aktuális témája, a joggyakorlat elemzése mellett, szintén az új törvény, megalkotásával kapcsolatos javaslatok, elméleti alapok kidolgozása volt.

A *Vitatervezetet* a Főbizottság és a Kormány elfogadása után, nyilvánosságra hozták, vitára bocsátották. A 2006. évben, és 2007-ben további szakmai fórumon történt megvitatása után, már az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium vette át az újabb szövegezési munkát. A konkrét norma szövegezői, mindkét változatban arra törekedtek, hogy a joggyakorlat számára olyan szinten adjanak absztrakt szabályokat, amely mellett nem kényszerül a jogalkalmazó, gyakorta, kvázi jogalkotásra.

⁷ 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról; továbbiakban, hatályos Csjt.

⁸ Ez a 1050/1998.(IV. 24.) sz. Kormány határozat alapján alakult meg, mely a polgári jogi kodifikáció megindításáról szól. Többszöri módosítás után, hatályon kívül helyezte a 1042/2008.(VI. 30.) Korm. hat. , majd a 1049/2008.(VII. 18.) Korm. hat. is, amely azonban csupán megköszöni az eddigi munkát. Időközben elkészült az új Ptk. I. Koncepciója, mely - mintegy 200 oldalnyi terjedelemben - megjelent a Magyar Közlöny 2002. évi 15. számában. Számos észrevétel és szakmai vita utáni átdolgozás eredményeképpen, a Kormány elfogadta most már a véglegesnek gondolt II. Koncepciót. Ezt valamint a Kodifikációs Főbizottság által elfogadott részletes Tematikát, ismét nyilvánosságra hozták a Magyar Közlöny 2003. évi 8. sz. mellékleteként. A Tematika vezérfonalul szolgált a normaszöveg részletes kidolgozásához.

A családi jog fenti törvény szerinti normaszövegében lényegében megmaradtak az eredeti elképzelések, kivéve azokat a rendelkezéseket, amelyek a cselekvőképességgel függenek össze, bár néhány konkrét szabály is rejt magában más megoldást, noha első olvasatra nagyon hasonlóak. Ilyen, pl. a gazdasági célú közös vagyoni eredetű jogok gyakorlásának szabálya.

A Vitatervezet megszületése előtt, a családjogi munkabizottság áttekintette a bírói, valamint a közigazgatási joggyakorlatot. Megtörtént azoknak az állásfoglalásoknak az elemzése, melyek a joghézagok kitöltése miatt születtek, illetve amelyekre a jogalkalmazás menetében, ideális szabályozás mellett is szükség lehet.⁹ A törvény ugyanis nem alkalmas arra, hogy valamennyi élethelyzetre konkrét szabályozást adjon. Ezeket, a helyzeteket körülveszi az a sajátos társadalmi és gazdasági környezet, amelyben éppen kialakultak. Ami a vagyoni jogi részt illeti, ennél különösen nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a szabályozás megalkotása idején milyen volt az.

Az eredeti, 1952. évi IV. törvény elfogadásakor az a felfogás uralkodott - amint azt a Szakértői Javaslat indokolásában¹⁰ is megjegyzi -, hogy a magántulajdon egyre szűkebb területre szorul vissza és a családnak csak a fogyasztási javak megszerzésének fedezésére lesz csupán szüksége. Ennek is egy részét az állam vállalja magára. Már a '60-as évek végén, az 1968-as gazdasági reform előszeleként, még inkább a reform - bár ellentmondásos megvalósulása - eredményeként, valamint a joggyakorlatban jelentkező problémák miatt, az 1974. évi I. tv. , és az 1986. évi IV. tv. - a két novelláris módosítás - is igyekezett alaposabb szabályozást adni. Részben új, másrészt felújított intézményeket bevonni. Egyre gyarapodott ugyanis a magánkézben lévő vagyontárgyak köre, bővült a magánszektor, különösen a szolgáltatások területén.

A '90-es években végbement gyors privatizáció, a társadalmi - gazdasági rendszer megváltozása, átalakulása végkép megérlelte a helyzetet az egész magánjog részletes elemzésére, így a családi jog törvényi anyagának átvizsgálására is. A házastársak vagyonának jelentős része, sok esetben ma már valóban nem csupán a család

⁹ A bizottság tagjainak tanulmányát részletesen felsorolja mindkét koncepció. A házassági vagyoni jog és lakáshasználat témakörével kapcsolatban a következőket: *Benkő Csilla*: A házastársi és az élettársi lakáshasználat családjogi és polgári jogi kérdései; *Kőrös András*: A házassági vagyoni jogi korszerűsítésnek elvi kérdései; *Tóthné dr. Fábán Eszter*: Javaslat a házassági vagyoni jog újraszabályozására. A házastársak és az élettársak vagyoni jogi szerződése. Magyar Közlöny 2002. január. 31. 15. sz. II. kötet 33. old. Utóbbi tanulmány az Acta Conventus de Jure Civili Tomus XII., jelent meg. SZTE ÁJK Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék, Lectum Kiadó, 2010. 24. old. Továbbiakban: Im. Conventus

¹⁰ Szakértői Javaslat 426. o.

fogyasztási célú igényeit elégíti ki, hanem meghatározó jelleggel jelen van a piaci forgalomban résztvevő, üzleti célokat szolgáló vagyon is. Számos egyéni vállalkozás jött létre, elterjedtek a gazdasági társaságok különböző változatai, megindult a szövetkezetek átalakulása is.

A Vitatervezet normaszövegének elkészülését megelőzően a családi jog anyagát a maga teljességében, vizsgálta át az említett munkabizottság. Igyekezett feltárni, a jelenlegi társadalmi környezethez nem illeszkedő szabályokat, valamint megkeresni az új igényeknek megfelelő megoldásokat.

A változtatásokat illetően, először a formai vonatkozásokat említeném, majd pedig azokat az elvi szempontokat melyeknek az új szabályozás igyekszik megfelelni.

Mint említettem, a családi jogot ezen túl nem önálló törvény szabályozza, de lényegesen részletesebben, mint korábban, és a szabályozás tárgyköréhez illeszkedő speciális alapelveket is megjelenít.¹¹ Ezen túlmenően a házassági vagyonjog a Harmadik Könyvön belül is elkülönült rendszert alkot; általános szabályokkal és részletes rendelkezésekkel, a következők szerint:

VI. Cím: HÁZASSÁGI VAGYONJOG

I. Fejezet - Általános rendelkezések

II. Fejezet - A házastársi vagyonközösség

III. Fejezet - A házassági vagyonjogi szerződés

IV. Fejezet - A házastársi közös lakás használatának rendezése.

E fejezeteken belül alcímek jelzik a fontosabb témaköröket, és ezáltal jól áttekinthető a jogalkalmazás számára, az egész joganyag. A vonatkozó rész most már az eredeti Csjt.5 rövid, illetve 7 §-a helyett, melyből az utóbbi kettő a különélő házastárs tartási jogát és a vélt házasság vagyonjogi hatását is magában foglalta, 52 §-ból áll. A magam részéről az I. és II. fejezettel kívánok foglalkozni, amelyek az alábbi résztémákat szabályozzák:

- ◆ A házastársak vagyoni viszonyainak rendezése.
- ◆ A vagyonjogi rendelkezések időbeli hatálya;
- ◆ A házastársi közös vagyon;
- ◆ A házastárs különvagyona;
- ◆ A különvagyon terhei és tartozásai;
- ◆ A közös vagyonhoz tartozás vélelme;
- ◆ A házastársak közötti egyes szerződések;

¹¹ Erről részletesebben *Weiss Emilia: A készülő Polgári Törvénykönyv családjogi könyvének a Kodifikációs Szerkesztőbizottság által elfogadott koncepciója* c. cikkében olvashatunk. Polgári Jogi kodifikáció, 2001. III. évfolyam 4-5. szám 21-22. old.

- ◆ A vagyonszövetséghez tartozó vagyontárgyak használata és kezelése;
- ◆ A foglalkozáshoz szükséges és gazdasági célú vagyon használata és kezelése;
- ◆ A költségek és kiadások viselése;
- ◆ Rendelkezés a közös vagyonnal a vagyonszövetség alatt;
- ◆ A házastárs hozzájárulásának vétele;
- ◆ Harmadik személyekkel szembeni felelősség szerződés esetén;
- ◆ Harmadik személyekkel szembeni felelősség jogalaprólküli gazdagodás alapján;
- ◆ A közös vagyonnal való rendelkezés a vagyonszövetség megszűnése és a közös vagyon megosztása közötti időben;
- ◆ A közös lakásra és a társasági vagyoni hozzájárulásra vonatkozó szabályok;
- ◆ A házastárs hozzájárulása nélkül kötött szerződés;
- ◆ Felelősség a házastárs hozzájárulása nélkül kötött szerződésért;
- ◆ A vagyonszövetség megszűnése;
- ◆ A vagyonszövetség bírósági megszüntetése; ennek jogkövetkezményei;
- ◆ A vagyonszövetség bírósági helyreállítása;
- ◆ A közös vagyon megosztása;
- ◆ A közös vagyoni igények egységes és méltányos rendezése;
- ◆ A közös vagyon és a különvagyon közötti megtérítési igények;
- ◆ A közös vagyoni hányad értéke és kiadása;
- ◆ A vagyontárgyak és az azokat terhelő tartozások szétosztása;
- ◆ A különvagyon kiadása.

Már e két fejezet témakörei is mutatják, hogy a különböző bizottságok igyekeztek kitérni a legfontosabb problémákra. A vagyonszövetségi részben található további két fejezet nem kevésbé fontos szabályokat tartalmaz.

Mielőtt rátérnék az *egyes részek új vonásainak* ismertetésére, szólnom kell az egész házassági vagyonszövetségre kiható *alapvető új elvekről*, általános rendelkezésekről és néhány mondatban a vagyonszövetségi szerződés újdonságairól.

A házassági vagyonszövetségre vonatkozó általános rendelkezés, mindenek előtt tükrözi azt a szemléletbeli változtatást, amely lényegében már a hatályos Csjt-ben is jelen volt, de a normaszöveg szerkezeti felépítése nem fejezte ki eléggé. Ez, pedig az, hogy elsősorban a házastársak szerződéseinek, megállapodásainak tulajdonít meghatározó szerepet minden vonatkozásban. Csak arra a helyzetre rendeli a házassági vagyonszövetség által szabályozott törvényes

vagyonjogi rend érvényesülését, amikor is a felek nem kötöttek szerződést. Jellemzi a törvény vagyonjogi rendszerét, hogy megtartja, lényegét tekintve, a korábbi *szerzeményi osztatlan tulajdonközösség* szabályait, *kibővítve* azokat a vagyoni értékű *jogok és követelések* közös vagyoni jellegével. Ezek mellett felajánl egy másik szabályozott változatot is, melyet *közszerzeményi rendszernek* nevez.¹²

Bizonyos indokolt korlátokkal megengedi a *teljes vagyon-elkülönítést*, illetve a felek *szabad akarata szerinti tartalommal* kötött szerződést. Így tehát lényegében 4 részre bontható tartalmi elemek szempontjából a házastársakra vonatkozó vagyonjogi rendszer új szabályozása, um.: ha nem kötnek szerződést a házastársak, akkor marad a „törvényes vagyonjogi rendszer,” választhatják e helyett a „közszerzeményi rendszert” vagy a „vagyonelkülönítési rendszert”, „vagy a szerződés tartalmát más módon is megállapíthatják.”

A törvényes vagyonjogi rendszer lényege, hogy a házastársi életközösség ideje alatt szerzett vagyontárgyak, jogok, követelések, a közös vagyon terhei és a házastársak által vállalt kötelezettségek, a közös vagyonba tartoznak, akár, együtt szerezték, vállalták a felek akár külön-külön. Ez a szerzeményi osztatlan vagyontulajdonközösség a tulajdonközösségnek egy olyan változatát tartalmazza, amelyben egyikük tevékenysége megalapozza a másikuk szerzését is, pozitív és negatív értelemben egyaránt, ugyanakkor a szerző tevékenységet kifejtő fél szabadságát korlátozza.¹³

A hatályos Csjt. utáni újabb szakirodalom, néha a jelenleg érvényesülő házassági vagyonjogi rendszert is közszerzeményinek nevezi. Amíg a jelenlegi szerzeményi közösség egy osztatlan vagyontulajdonközösséget jelent tulajdonjogilag is, a házassági életközösség egész fennállta alatt, ha csak szerződéssel nem tértek el a felek ettől, addig a közszerzemény, jogilag vagyon elkülönítést jelent.¹⁴ Lehet ugyan közös vagyonrész, de, hogy van-e az csak a házasság megszűnése után derül ki. A házasság fennállása alatt mindkét fél önállóan gazdálkodhat, vagyonszaporulatukkal is, ha nincs más jellegű megállapodásuk.

Megtartja e törvény a korábbi házastársi *különvagyonba* sorolt vagyontárgyak különvagyoni jellegét, sőt bővíti is azok körét, illetve beemeli a törvény szövegébe mindazokat, amelyeket korábban is ezek

12. Im. Conventus 25-26.old.

¹³Tóthné Fábrián Eszter: A házassági vagyonjog In: Gaál Sándor – Tóthné Fábrián Eszter: Családi jog I. Ideiglenes tananyag, tankönyvkiegészítő jegyzet, JATE Kiadó Szeged 1991 72. old.

¹⁴Magyar Magánjog, IV. Családjog kötete, Singer és Wolfner kiadása, Budapest, Szerkesztő: Fodor Ármin: Jogviszony a házasság tartama alatt. 113.§. Kezelési jog és az elleni biztosítékok 614-615. old. Nizsalovszky Endre: A család jogi rendjének alapjai, 8.§ A vagyonjogi rendszerek értékelése, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1963.159. old.

közé sorolt már a bírói gyakorlat. Rendelkezik a különvagyon terheiről és a külön adósságokról¹⁵Egyértelműen, és részletesen szól a szöveg arról, hogy a terhek és tartozások milyen feltételek fennállása esetén számítanak külön vagyonnak, akkor is, ha egyébként vagyonközösségben élnek a házastársak.

Ez utóbbival kapcsolatos szabályok közül kiemelném azt a határozott normát, amely ismételten leszögezi, hogy bármelyik fél *törvényen alapuló tartási kötelezettsége nem* az ő külön terhe, hanem közös legalább is addig, amíg vagyonközösségben élnek. Ez korábban is így volt, és ez az egyik olyan szabály, amely kifejezetten, humánumon alapuló erkölcsi normát¹⁶tükröz, és nem illik bele a szembenálló érdekek világát szabályozó Ptk-ba. Többek között ez, és még számos egyéb körülmény indokolja, hogy a Családjogi Könyvnek legyenek ide illő sajátos *alapelvei*.¹⁷

Talán túlzott körülmagyarázásnak tűnik az a szabály, amely felhívja a figyelmet arra, hogy a külön adósság kamati is azt a felet terhelik, akié az alapkötelezettség. Egyébként, hogy valamilyen vagyoni kötelezettség csak az egyik felet terheli-e, annak alapján lehet eldönteni, hogy különvagyoni tárggyal függ-e össze, illetve, hogy az életközösség megkezdése előtt keletkezett-e annak jogcíme, továbbá közös vagyon terhére kötött ingyenes ügyletnél megvolt-e a másik házastárs egyetértése, visszterhes ügyletnél megáll-e a hozzájárulási vélelem.

Különleges megítélés alá esik a házastárs *jogellenes és szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásával* előidézett tartozás. Ez csak részben a cselekmény végrehajtójának a külön adóssága. Ti. egy ilyen cselekmény miatt növekedhet a közös vagyon, és ezáltal, annak a házastársnak a része is, aki nem vett részt abban a cselekvésben.¹⁸

A CsK elválasztja egymástól a külön vagyonhoz tartozás tényét, valamint a harmadik személyekkel szemben fennálló *vagyoni felelősség* kérdését. Ebből az következik, hogy a tartozás lehet különvagyoni jellegű, még is felelősséggel tartozik érte, a másik fél is. Ez összefügghet esetleg a felek belső szerződéseivel, valamint a harmadik személlyel kötött szerződés feltételeivel, vagy éppen a később említendő hozzájárulási vélelemmel.

¹⁵ CsK 3:35.§, 3:38.§, 3:39.§

¹⁶ Ezt a kötelezettséget megerősíti a 2011. évi CCXI. tv. a családok védelméről.

¹⁷ Kézikönyv az Új Polgári Törvénykönyvhöz Szerkesztő: *Gárdos Péter*, Complex Wolters Kluwer csoport, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest, 2009. 169-171. old.

¹⁸ BH 2000. 546. sz. határozat a büncselekménnyel okozott károk megtérítéséről.

A külön vagyonuktól függetlenül tehát, a házastársak szerzeményi osztatlan vagyonközösségben élnek, ha nem kötöttek más tartalmú szerződést. Ez esetben, elméletileg fele-fele arányban részesei az aktíváknak, passzíváknak. Mindez következik abból a törvényhelyből is, amely részletezi a közös vagyonhoz tartozás vélelmét. Normaszöveg jelleggel került be ugyanis a törvénybe a *házastársi közös vagyon vélelme*, mind a meglévő vagyontárgyak, vagyoni értékű jogok követelések, mind a terhek, tartozások vonatkozásában. Természetesen ez megdönthető vélelem, de annak a félnek kell bizonyítania az ellenkező tényeket, aki nem fogadja el, hogy amiről szó van, legyen az, vagyontárgy, jog vagy teher, közös volna.

Ugyanakkor azt is leszögezi ugyanitt a törvény, hogy a vagyonközösség fenn állta alatt, akár a közös vagyonra, akár valamelyik házastárs különvagyonára vonatkozó kötelezettség teljesítéséről van szó, azt kell vélelmezni, hogy az a közös vagyonból történt.¹⁹ Ez a szabály szintén erősíti a *méltányosság, arányosság* követelményét.

Az osztatlanságot a tulajdonjog tartalma szempontjából kell figyelembe venni, különösen a használat és a rendelkezési jog vonatkozásában. Az egyenlő arány pedig, inkább a házastársak vagyoni felelősségét, illetve a vagyon későbbi megosztását érinti. Mindezeket a témaköröket áttöri a felek esetleges szerződése, illetve az a tény, hogy az adott vagyonszerzésnek mi az eredete, forrása, célja, jogcíme, keletkezésének ideje. Fontos szabály, hogy a házastársak, a számukra biztosított jogokat, nem gyakorolhatják *visszaélésszerűen*.

A törvényes vagyonjogi rendszer kezdetét azonban nem a házasság megkötésétől kell számítani, mivel a törvény beemeli szövegébe azt a bírói gyakorlatot, mely a házasságot megelőző *élettársi kapcsolat alatt szerzett vagyont*, a házastársi vagyonközösség részének tekinti.²⁰ Ha a volt élettársak ezt nem kívánják, rendelkezésükre áll a házassági vagyonjogi szerződéskötés lehetősége. Ebben szabadon más megoldást alkalmazhatnak. A házastársi vagyonközösség határidejének előbbre hozataláról szóló rendelkezést, a házastársi vagyonközösség és egyáltalán a házassági vagyonjog *időbeli hatályáról* szóló szabályok körében tartalmazza a törvény. Fontos tudni mely időponttól számítható ez a szerzeményi osztatlan

¹⁹ CsK 3:41.§ 1.

²⁰ CsK 3: 36.§/1/, /2/ L.: erről részletesebben: Hegedűs Andrea: Az élettársi kapcsolat a polgári jogi kodifikáció tükrében c. könyvének Az élettársak vagyoni viszonyai c. fejezetét, különösen a 111-112.old. Pólay Elemér Alapítvány kiadása, Szeged, 2010.

vagyonközösség, mert ehhez képest másként alakul a felek jogi helyzete egymás között is, kívül álló más személyek vonatkozásában is.

Ugyan itt találjuk azt a szabályt, amely meg kívánja szüntetni, azt a másik bírói gyakorlatot, amely a különvagyon tekintetében szívesen alkalmazza a közös vagyonba *utalást*, különösen a megszakadt házastársi életközösség alatt szerzett vagyon tekintetében, az életközösség helyreállítása után. Az életközösség átmeneti megszakadása nem szünteti meg a vagyonközösséget, sem az esetlegesen megkötött vagyonjogi szerződés *hatályát*, azonban ha megosztották a közös vagyont, akkor nem lehet vélelmezni a „visszavitt” vagyon közös jellegét. Más vonatkozásban is kiiktatja a törvény - helyesen - ezt a bizonytalan határvonalú egyik vagyonféleségből a másik vagyonba „utalás” lehetőségét. Ez eddig is igen erősen értelmezés kérdése volt, mind a tényét, mind a tartalmát illetően, függetlenül attól, hogy mit gondolt a fél.

Fontos új vonás az is, hogy a *lakáshasználati jog vagyoni jellege* sokkal erőteljesebben jelentkezik, mint korábban. Már az 1986. évi módosítás is tett lépéseket ez irányban. Foglalkozott a használati jog ellenértékével, de igen erősen jelenvoltak a szociális szempontok is. Utóbbiakat szinte lehetetlen elkerülni, ha méltányos rendezést akar adni a jogalkotó. Azt gondolom, teljesen elfogadható, hogy miközben igyekszik a törvényalkotó, a vagyoni értékeket is helyükön kezelni, figyelemmel van arra, hogy a lakás használatának lehetősége az emberi létfeltétel egyik rendkívül fontos tényezője, a házasság fennállása alatt is, és házasságok felbontása esetén is. E tekintetben a rendezést jelentősen befolyásolja a kiskorú gyermek érdeke.²¹ A használati jog ellenértéke vonatkozásában viszont már nem lehet abból a helyzetből kiindulni, hogy az önkormányzati bérlakások vannak többségben és az önkormányzat szemszögéből nézve minden bérlő egyaránt elfogadandó.²² A magántulajdonos bérbeadó esetében nem hozhat a bíróság olyan döntést, hogy az, fogadja el az egyik házastársat bérlőnek, ha erre nem hajlandó. A lakáshasználati jog ellenértékeként is egy reális forgalmi értékből kell majd kiindulni.

Minthogy a lakhatás problémáját ma sem egyszerű megoldani, a CsK folyamatosan kitér a *közös lakás védelmére*.

Erre találunk példát a közös vagyonnal való rendelkezés körében, amikor is kimondja, hogy a házastársi közös lakást magába foglaló

²¹ Dr. Kőrös András. A házastársi közös vagyon, közös lakás HVG-ORAC lap és Könyvkiadó, Budapest, 2002. 349 és további oldalak.

²² Szakértői Javaslat 463. old.

ingatlan tulajdonnal egyedül az egyik fél nem rendelkezhet, pl. nem kötheti le tartozás biztosítékául. E tekintetben nem alkalmazható a másik házastárs terhére a hozzájárulási vélelem sem.²³ A hatályos Ptk. értelmében erre lehetősége volna akkor, ha az ingatlannyilvántartásban csak az a fél szerepelne tulajdonosként, az, aki rendelkezni akar. A *közhitelesség elve* ugyanis a kívülálló személy javára szolgál. Miután azonban, a *CsK. a Ptk. része*, ez a tilalom, Ptk. beli tilalom is. A jogszabályba ütköző jogügylet, pedig semmis.

A vagyontársak megszűnésétől a közös vagyon megosztásáig terjedő időben ugyancsak közösen rendelkezhetnek az ugyanilyen ingatlanról. Számos jogvita éppen az utóbbi helyzetek kihasználásából keletkezett korábban. Az 1986. évi módosítás már tartalmazott ugyan olyan §-t, amely a bíró számára egyértelmű volt e tekintetben. Ugy látszik a jogkövető személyek szempontjából, azonban nem, valószínűleg ezért kellett külön is rendelkezni erről a témáról. A közös jogcímen használt lakás, lakáshasználati jogának rendezésénél szintén ezt a szabályt találjuk.²⁴ Itt gondolni kell, pl. az egyik házastárs által történő bérleti jog felmondásra, kívül állónak való átadására stb. az is világossá válik a CsK. szövege alapján, hogy a házastársi életközösség megszűnése, vagy *a házasság felbontása nem szünteti meg a lakáshasználati jogot* még akkor sem, ha csak az egyikük jogán használják azt. A kizárólagos jogcímen használt lakással sem lehet a másik hozzájárulása nélkül úgy rendelkezni, hogy az a másik házastársat vagy kiskorú gyermekét hátrányosan érintse. Egyébként a lakáshasználati jog kérdését a vagyontársak problémáinak rendezésével együtt kell a bíróságnak eldönteni

A közös vagyonra vonatkozó szabályokon belül találunk további igen jelentős változást. Talán ez az, ami legjobban tükrözi a gazdasági életben végbement, piaccgazdasági átalakulást.²⁵ A CsK elkülöníti a szabályozás szempontjából, a család szükségleteit szolgáló vagyont, valamint a foglakozás gyakorlásához és az egyéni vállalkozáshoz szükséges vagyontárgyakat, valamint az üzleti/gazdasági célú tagsági jogokat. Ez esetben, elhatároló kritérium, a tagsági viszony léte.

²³ CsK 3: 47.§/1/ bekezdés., 3: 51§

²⁴ CsK 3: 78.§

²⁵ *Kőrös András*: A házastársak jogai és kötelezettségei 2. A házassági vagyontársak c. tanulmányában utal a következőkre: A XX. század végére, az európai jogrendszerekben már megtalálható az a törekvés, hogy a házasság során bekövetkezett vagyonszaporulatból, még ha az egyik fél tevékenységéből ered is az, mindkét felet részesítse (többségében egyenlő mértékben). „A vagyonnal való rendelkezés tekintetében, (beleértve mind a közös, mind a különvagyonnal való rendelkezést), megjelenik egy olyan rendező elv, amely különbséget tesz a házaspár mindennapi életvitelét szolgáló vagyon – ideértve az általuk közösen lakott lakást – és a házastársak egyéb vagyona – különösen a foglakozásuk gyakorlását, és az üzleti életben való részvételüket szolgáló vagyon - között.” In: *A Családjog Kézikönyve*, Szerkesztő: *Dr. Kőrös András*, lektor *Dr. Weiss Emilia* HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó, Budapest 2007. 127. old.

Tehát háromféle jogi helyzetű lehet az a vagyon, amely egyébként a szerzeményi eredetű osztatlan tulajdonközösség része. Más megítélés alá esik:

1. *A családi szükségletet szolgáló vagyonrész;*
2. *A foglalkozás, vagy egyéni vállalkozás céljait szolgáló vagyontárgy;*
3. *Ha a házastárs vállalkozás tagja (részvényese), akkor az ehhez kapcsolódó vagyoni értékű jog.*

Ha az egyik házastársnak, megélhetést biztosító foglalkozása, vagy egyéni vállalkozása van, ezeknek a gyakorlását szolgáló vagyontárgyaknak a használati és kezelési joga, azt a házastársat illeti, aki a foglalkozást folytatja vagy egyéni vállalkozó. Ez a jog megilleti akkor is, ha az a tárgy egyébként a közös vagyon része. Feltétele, hogy a másik házastárs az említett jogok gyakorlásához *hozzájáruljon*. A hozzájáruláshoz nem kell valamiféle okirat, vagy egyéb formalizált nyilatkozat, hanem a mindennapi élet folyamatából kikövetkeztethető ténynek kell lennie. Olyannak, amiből látható, hogy a másik házastárs tudja vagy kellő gondosság mellett, tudnia kell, mit tesz a párja, és nem kifogásolja.

Ugyanez vonatkozik az *üzleti/gazdasági* célú, vagyoni értékkel bíró jogokra (vállalkozás tagja, pl. kültag, részvényes), megtoldva azonban azzal, hogy tagsági jogait is önállóan, sőt a házastársa hozzájárulása nélkül gyakorolhatja, még abban az esetben is, ha a korábbi vagyoni hozzájárulása a közös vagyonból történt. Itt egyetlen jogosultsága van a házastársnak, hogy a vállalkozás működéséről tájékoztatnia kell őt a másik házastársnak „ha erre igényt tart”²⁶

Azonban az ilyen tevékenységben részt nem vevő házastárs védelmére szolgál az a rendelkezés, amely az eredi Csjt. szövegből visszahozta a *kártérítési kötelezettséget*. Ugyanis az említett jogok gyakorlása közben a másik házastárs érdekeit, megfelelően figyelembe kell venni. Aki ezt a köteletségét elmulasztja, és ebből a másikkal kára származik, azt köteles lesz megtéríteni. A házastárs nem folytathatja foglalkozását, gazdasági tevékenységét családja létfeltételeinek veszélyeztetése mellett, házastársa érdekeinek terhére. A szabályozásban foglalt önálló cselekvési lehetőséghez szükségképpen kapcsolódnia kell ennek a következménynek.

Az ilyen kártérítési igények rendszerint a házasság megszűnésének során kerülhetnek előtérbe, vagy akkor, ha meg kívánják szüntetni a vagyonközösséget a házasság felbontásától függetlenül. Ne felejtjük

²⁶ CsK 3:44.§ /1/,/2/ bekezdés

el, hogy a házasság – valamelyik fél halála által történő megszűnése esetén - az *örökösök joga* is megnyílik az örökölt vagyon követelésére.

Jelentős probléma megoldására tesz itt kísérletet a Vitatervezet is a CsK is. A gazdasági életben előforduló formációkra vonatkozó jogszabályok nem számolnak a házastárs létevel. A forgalom biztonsága és rugalmassága megköveteli, hogy olyan személyekre ne kelljen tekintettel lenniük, akik nem alanyai az adott jogviszonynak. Ezt a problémát tehát a családi jognak kell feloldania.²⁷

Az 1952. évi IV. törvény eredeti szövegének 30.§ /4/ bekezdése úgy rendelkezett, hogy aki házastársát is terhelő ügyletet annak hozzájárulása nélkül köti meg, köteles házastársának az ebből eredő kárát megtéríteni. A kártérítés lehetősége tehát kezdetben nem ellenkezett a jogalkotó akaratával. Ekkor még nem vagyunk messze attól az időtől, amelyben a lakosság egy részére teljes, más részére lényegében, vagyonelkülönítő vagyonjogi rend vonatkozott. Az eredeti rendelkezés szerint, bármilyen jellegű ügylettel okozott kárról volt szó, érvényesült ez a szabály. A CsK pedig egy meghatározott körben gyakorolt jogokkal okozott *érdeksérelem folytán keletkezett kárról* szól. Az eredeti rendelkezés az igen szigorúan érvényesült házassági vagyonközösségi rendszerhez kötődött. Ezt a házastársak nem tudták módosítani vagy kizárni. Egyetlen lehetőség maradt volna vagyoni önállóságuk megteremtésére, közös kérelemmel bírósághoz fordulni. A bíróság ugyanis ekkor még csak közös kérelem alapján, fontos okból a jövőre nézve megszüntethette volna a vagyonközösséget. Azonban ezzel a lehetőséggel az emberek több okból, gyakorlatilag, nem éltek. Az ilyen károkozást rendszerint a házasság felbontása során számolták el mégpedig úgy kellett a közös vagyon értékét megállapítani és azt elosztani mintha azt az ügyletet meg sem kötötték volna. Ha ez a módszer nem hozott eredményt, akkor – az eredeti rendelkezés szerint - a volt házastárs későbbi keresménye terhére is meg lehetett ítélni a kártérítést.²⁸

Az 1974. évi I. törvénnyel történt módosítás megszüntette a házastársak belső viszonyában ezt a lehetőséget. Le kívánja zárni a felek vagyoni problémáit a vagyonközösség megszűnése után, a megosztás során abból a vagyonból, ami van. Mégis egy *méltányossági klauzulát* iktat be, melyet a vagyonmegosztásnál a

²⁷ A szakirodalomban több szerző leszögezi, hogy a gazdasági életben előforduló különféle formációkban szereplő vagyon, vagyoni értékű jog, sorsára nézve, nem a családi jog, hanem az adott jogviszonyra vonatkozó konkrét szabály az irányadó. Részletes kifejtést és összefoglalót találunk erről, pl. *Dr. Csűri Éva: Értékpapírok és társasági részesedések a házassági vagyonjogban* c. könyvében HVG-ORAC Lap és Könyvkiadó Kft Budapest, 2000.

²⁸ *Dr. Pap Tibor: Magyar Családi Jog* Tankönyvkiadó, Budapest, 1967. 186. old.

bírónak figyelembe kellett vennie. Ennek célja, hogy egyik fél se jusson indokolatlanul vagyoni előnyhöz a másik fél terhére. Ugyanakkor, megengedte, hogy ezentúl, az egyik fél megalapozott kérelmére is, megszüntethesse a bíróság a vagyonközösséget még a házasság fennállása alatt.

Az 1986. évi IV. tv., módosító rendelkezései sem változtattak azon a törvényhelyen mellyel a korábbi kívánta véglegesen lezárni a vitát, abból, ami éppen van. A házasság megszűnése után szerzett vagyon terhére történő kártérítésre, az elfogadott új törvény sem tért ki. Azonban mégis arra kell következtetni, hogy lehetséges lesz ez a jövőben, mivel ha azáltal okoz kárt egyik házastárs a másiknak, hogy nem veszi figyelembe annak az érdekeit, akkor a *szerződésen kívüli károkért való felelősség* szabályai szerint kell azt megtérítenie. Itt nem mondja a jogszabály, hogy csak a közös vagyonból ráeső résszel, vagy azzal a különvagyonával felel, ami a közös vagyon megosztásakor megvan. Tehát a *Ptk.* kártérítési felelősségi szabálya lesz az irányadó

E témakörhöz is kapcsolható, a házastársak kívülállókkal kötött szerződéseikért való felelősség, amely egyértelműbb szabályozást kapott. Ez a felelősség, visszterhes ügyleteknél változatlanul azon múlik, hogy az ügyletkötéshez hozzájárult-e a másik házastárs, vagy legalább vélelmezni lehet-e az ő hozzájárulását.

Bővült a szabályozás abban a vonatkozásban, hogy milyen esetben kell kifejezetten tiltakoznia a harmadik személynél a házastársnak ahhoz, hogy a felelősséget el tudja magáról hárítani olyan ügyleteknél, amelyeknél csak vélelmezi a törvény az ő hozzájárulását. Eddig csupán a mindennapi élet szükségletei céljára kötött, kisebb ügyleteknél volt szükség erre az ún. *minősített rosszhiszeműségre*, a kívül álló szerződő partner részéről. Az új megoldás szerint, általában a foglalkozás és az egyéni vállalkozás körében létrejövő ügyleteknél is csak akkor hivatkozhat a házastárs hozzájárulásának hiányára, ha az ügyletkötés előtt kifejezetten tiltakozik, a leendő szerződéses partnernél. Ez a szabály teljességgel kiküszöböli a házastársak között a vagyoni felelősség utólagos átrendezését, ilyen esetekben. Más megoldás lesz természetesen akkor, ha nem is volt alkalom a tiltakozásra.

Egyéb esetben viszont egyértelművé teszi a Csk., hogy a *hozzájárulási vélelem megdönthető*. Úgy gondolom ez a szabály kedvezőbb lesz a házastársra nézve, mint a még hatályos. Az utóbbi szerint ugyanis nem a kettőjük között érvényesülő vélelmet döntheti meg a házastárs, hanem azt kell bebizonyítania, hogy az ügyletet kötő

kívül álló személy tudta vagy kellő körültekintés mellett tudhatta volna, hogy ő - a jelen nem lévő házastárs - nem járult hozzá ehhez az ügyletnek. Tehát jelenleg két személlyel kell szemben állnia annak a házastársnak, aki szabadulni kíván egy olyan vagyoni felelősségtől, amit ő nem vállalt, sőt a hozzájárulását vélelmezni sem lehet. Az ügyletben résztvevő házastárs és a vele jogviszonyban álló személynek is az, az érdeke, hogy a teher az egész közös vagyona háruljon, ne csak az egyik félre eső vagyonszere.

Ezzel szemben viszont, egyértelmű a CsK a tekintetben is, hogy *jogalap nélküli gazdagodás* címén helytállni tartozik az a házastárs, aki nem vett részt valamilyen kötelelem keletkeztető tényállás megvalósításában de ennek folytán gazdagodott.

Bizonyos mértékig a vagyonmegosztásra is kihat a vagyon kétféle rendeltetése. A megosztásnál a bíróság, elsősorban a felek megállapodását veszi majd figyelembe. Ha ilyen nincs, akkor a vagyontárgyakat a házastársak foglalkozására, egyéni vállalkozásaira tekintettel kell szétosztani nyilvánvalóan értékkiegyenlítéssel.

Sokat vitatott és a bíróságok által is különbözően értelmezett problémát jelent az a helyzet, amikor csak egyik házastárs tagja valamilyen *gazdasági társaságnak*, úgy, hogy a közös vagyomból biztosították a vagyoni hozzájárulást. Ekkor elsősorban a közös vagyon terhére kell kiadni a nem tag házastársnak jutó részt, és csak akkor lehet a gazdasági társaság terhére juttatni vagyont, ha ez nem lehetséges. Itt azonban figyelembe kell venni a tagsági jogok átruházására vonatkozó külön törvényeket.

Ugyancsak figyelemre méltó az a szabály, amely egyértelműen kívánja rendezni azt, hogy a közös vagyon megosztása után, ki viselje, az egyes *vagyontárgyakat terhelő adósságot*. Ezt arra a házastársra hárítja, akinek a vagyontárgy jutott. Az érték meghatározásánál ennek a körülménynek természetesen jelentősége lesz. Nemkülönböztetve a hitelező jogosultságainak, akire viszont a Ptk tartozásátvállalási szabályai szerint lesz hatályos a tartozások átrendezése.

A vagyonközösség megszűnhet a házasság fennállása alatt, sőt lehet, hogy nem is jön létre. Ezért - a közös vagyon keletkezéséig mindvégig - nem az életközösség fenn álltához, vagy fenn nem álltához fűz jogkövetkezményt a normaszöveg, hanem a vagyonközösség létehez vagy nem létehez, ha csak nincs külön jelentősége az életközösségnek.

Néhány szót szólnék a vagyonjogi szerződésről is, melynek tartalma, feltételei, *alaki érvényességi* kellékei, részletes szabályozást

kaptak. Teljesen új e tekintetben, ennek a *közhitelű nyilvántartására* vonatkozó szabály, valamint a törvényes vagyoni jogi rend alternatívájaként szabályozott, ún. közszerzeményi rendszer, úgyszintén a vagyonekülönítő rendszer, mint szerződéses lehetőség, illetve a vegyes tartalmú szerződés.

A házastársak eltérhetnek igényeik szerint a törvényes vagyoni jogi rendtől jelenleg is, de most már itt találjuk azt a kitételeket, "feltéve, hogy az eltérést a törvény nem tiltja". Több szigorítás is található a törvényben. Azt is kimondja, hogy ilyen szerződés csak személyesen köthető, vagyis nem tűri a képviselőt. Egyéb szigorítás vagy részletezés, pontosítás is megtalálható. Gondolok itt arra, hogy a vagyonával kapcsolatos rendelkezési jogában korlátozottan cselekvőképes nagykorú, és a *18. életévét be nem töltött házastárs, vagyoni jogi szerződéseivel* - különböző okok miatt ugyan - de gyámhatósági jóváhagyást kíván meg a CsK. A *részlegesen korlátozott cselekvőképesek* esetében, a jelenlegi Ptk. 14.§ /6/ bek. is megemlíti - példalózó felsorolásában - szintén a házassági vagyoni jogot érintő nyilatkozatokat, mint olyan nyilatkozatokat, amelyekre nézve a cselekvőképeséget korlátozhatja a bíróság.²⁹

A 18. életévét be nem töltött személy a házasságkötés által nagykorú lesz. Mégis helyes és indokolt az ő sorsát hosszútávon befolyásoló, a következményeket előre nem is látható helyzetre gondolva, a gyámhatósági segítségnyújtás megadása. A jóváhagyás indoka másrészt az, hogy házasságkötés is köthető ilyen szerződés, amikor még szintén nem érték el a 18. életévét. Egy sor ügyletnél jóváhagyást kíván meg a hatályos Ptk. is, és más jogszabály is. (L.: Ptk. 13. és 13/A.§§, a Csjt. 80-82.§§, a 140/1997.(IX. 10.) Korm. rend. 25.§) Ezek fényében is azt kell megállapítani, hogy indokolt a hatósági jóváhagyás. Ugyancsak figyelemmel kell lenni arra is, hogy a házasság mindenek előtt, mások által át nem látható érzelmi közösség. Ezzel szemben viszont a vagyoni jogi szerződés lehetősége, kívülálló harmadik személy szemével mérlegelt és a házastársak jól felfogott anyagi érdekein alapul, csak kérdés, hogy a koránál fogva még kiskorú, vagy nagykorú de fiatal személy ezt mennyiben érzékeli. A *szubjektív érzelmek* és az *objektív érdekek* ellentmondása óvatosságra int olyan helyzetben, amely nagy körültekintést és több élettapasztalatot igényel. Egy házassági vagyoni jogi szerződés hosszú időre dönthet el különféle helyzeteket. Igaz, hogy annyiszor módosíthatják a

²⁹ *Tóthné Fábrián Eszter*: Részletes javaslatot találunk, a cselekvőképeséssel kapcsolatos hiányosságok kiküszöbölésére szolgáló, jóváhagyásokkal kapcsolatban. Im. *Conventus*: 34-35. old.

házastársak azt, ahányszor akarják, de ehhez közös megegyezés kell, és az alaki érvényességi követelmények némileg nehezíthetik a módosítás lehetőségét.

A jövőben, is *közokirati formában* vagy *ügyvéd* által ellenjegyzett formában lenne érvényes a házastársak szerződése. Ki hagyta az új szöveg a más jogi képviselőre jogosult, szakembereket, minthogy a részben megváltozott szabályok miatt, arra már csekély lehetőség adódhat.³⁰

Ezek a szerződések a mára kialakult piacgazdaságban *harmadik személyeket* is érzékenyen érinthetnek a házastársak valamelyikével kötött ügyletek esetében. Ezekkel szemben viszont, csak akkor hatályos a házastársak egymás közötti szerződése, ha azt országos nyilvántartásba veszik, vagy a házastársak bizonyítják, hogy annak tartalmáról tudott a harmadik személy. A nyilvántartás, a házastársakkal valamilyen vagyoni jellegű jogviszonyban lévőket védi, akiknek joguk van arról tudni, ami anyagilag érinti őket. Egymás között a házastársak természetesen nyilvántartásba vétel nélkül is hivatkozhatnak szerződéseikre.

Mint említettem a CsK. alternatív vagyoni jogi rendszereket is szabályoz,

A közszerzeményi vagyoni jogi rend,, az egyik, amely lényegében vagyon elkülönítést jelent, viszont a vagyonszaporulatból részesíteni kívánja a feleket, bármelyikük tevékenységéhez kapcsolódik is az. Meghatározza a *vagyonszaporulat fogalmát*, rendelkezik arról mi tekintendő ilyen szerződés mellett különvagyonnak, *vélelmet* állít fel arra nézve, hogy az életközösség megszűnésekor meglévő vagyon közszerzemény, ha csak a felek szerződése mást nem mond. A szabályozás igyekszik minden területen megakadályozni a gyengébb fél kiszolgáltatottságát. Ezt szolgálja, pl. az a szabály, amely szerint a házastárs az életközösség fennállása alatt is igényelheti a közszerzeményből ráeső rész megállapítását. Annak erejéig biztosíték nyújtását is kérheti, ha a házastárs olyan mértékű adósságot halmozott fel, amely veszélyezteteti az őt megillető részt. Mind ez azonban nem sértheti annak a jogát sem, akinek követelése áll fenn, a házastárssal szemben.

A másik változat a *vagyonelkülönítési rendszer*. Ez lehet teljes vagy részleges. Bármilyen formában valósuljon is meg, a közös háztartás költségeit, valamint a közös gyermek megélhetéséhez, felneveléséhez szükséges kiadásokat, valamint a másik házastárs közös háztartásban

³⁰Dr. Kőrös András: Im. 121. old.

nevelt gyermekének megélhetéséhez felneveléséhez szükséges költségeket közösen viselik a házastársak. *Semmis* az a kikötés, amely e költségek alól, teljesen vagy túlnyomó részben, bármelyik házastársat mentesíti. Igen fontos itt is az a szabály, hogy a háztartásban és a gyermeknevelésben végzett munka a költségviselésben való részvételnek számít.

Ismertetésem koránt sem teljes. Remélem sikerült érzékeltetni, hogy a házassági vagyonyjog szabályai teljesen új alapokra helyeződtek. A legújabb, leendő Ptk. sem valószínű, hogy ebben a részében más szemléletet követ majd.

Prof.Tóthné Fábián Eszter

Summary

The most important new provisions of marital property in the Book III, titled "Family Law" of new Civil Code being valid, but not in force

Until these days, Hungarian Family law is subject to the Act VI of 1952 (Csjt.) which three main parts deal with marriage, family and guardianship. After enacting this Act, the Act IV of 1959 (Ptk.) was adopted as Civil Code of Hungarian Republic. Naturally, its name is not the old one. The early legislation separated intentionally the family and similar legal relationships from the Civil Law regulating cases mainly being nature of property.

Due to the social and economic changes, in year of 1998 the issue of re-regulating entire Civil Law and modernizing Family Law raised. Preparing a regulation started that was based on monistic principles and being character of a code. The Conception established divided the huge legal material into books according to the subjects. This way, Family Law is also included in a separated book preserving its principles. After several professional debates, in year of 2006 a "Proposal for Debate" was drafted. After further discussions, the former Ministry of Justice submitted its Proposal to the Government. Meantime, the Proposal of Experts was issued based on reworking the "Proposal for Debate" in order to help lawmaking. Then, Parliament adopted the Act CXX of 2009 on Civil Code. The

Constitutional Court did not consider the deadline defined by the Parliament for entering into force sufficient, but instead of annulling the Ptk., enactment regulated in a separate Act was cancelled.

New characters of marital property are in accordance with the newer Civil Code being under preparation, because it takes social changes into consideration and provides more detailed regulation. I would emphasize the following new rules: 1. Mainly, property contracts of spouses determine their financial relations. 2. These contracts shall be recorded nationwide in order to protect third parties. 3. In addition to the legal property system, it regulates a so called "community property system" which is essentially a solution that detaches property but it has common element as well. 4. Parties are entitled to impose full sequestration of property or their contract can include mixed element. 5. The Act takes special care of bearing such cost fairly and commonly that are needed to common household and educating children. It accepts works devoted to it. 6. It provides enhanced protection to flat being used together from one party's absolutism, irrespectively of grounds why they live there. 7. It detaches the property serving family's needs from the property needed to conducting jobs or business, furthermore from rules on exercising such rights that serve other business aims. In case of the later, Party, who conducts these activities, has greater independence, but He/She must not cause damage for other Party.